

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.II.1.102/2023/8.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Somogyi Gábor, a tanács elnöke
Dr. Boros Tibor, előadó bíró
Dr. Harangozó Attila, bíró
Dr. Demeter Zsuzsanna, bíró
Dr. Metzing Márton, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2024. június 20.
Az ügy tárgya: költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények
Terheltek: VII. rendű
Első fok: Pécsi Törvényszék, 22.B.355/2017/579., ítélet, tárgyalás, 2021. december 8.
Másodfok: Pécsi Ítéltábla, Bf.II.25/2022/21., ítélet, nyilvános ülés, 2023. március 24.
Harmadfok: -
Az indítvány előterjesztője: a VII. rendű terhelt védője
Az indítvány iránya: a terheltek javára

Rendelkező rész

A Kúria a költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a VII. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálv a Pécsi Törvényszék 22.B.355/2017/579. számú, és a Pécsi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.II.25/2022/21. számú ítéletét a VII. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] **I.** A Pécsi Törvényszék a 2021. december 8-án kihirdetett 22.B.355/2017/579. számú ítéletével a VII. rendű terheltet bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntettében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés a) pont].

Ezért őt mint bünszervezetben elkövetőt – halmazati büntetésül – 4 év 10 hónap börtön fokozatú szabadságvesztésre, 4 év közügyektől eltiltásra és 200 napi tétel, napi tételenként 2.500 forint összegű, összesen 500.000 forint pénzbüntetésre ítélte azzal, hogy a szabadságvesztésből feltételes szabadságra nem bocsátható. Ezen túlmenően a VII. rendű terhelttel szemben 7.000.000 forint erejéig vagyonelkobzást rendelt el. Ugyanakkor az ellene 21 rendbeli – 13 esetben folytatólagosan – bűnsegédként elkövetett, számvitel rendjének megsértése büntette [Btk. 403. § (1) bekezdés b) pont] miatt emelt vád alól felmentette.

[2] A VII. rendű terhelt tekintetében védelmi fellebbezés nyomán eljáró Pécsi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2023. március 24-én kelt Bf.II.25/2022/21. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet a VII. rendű terhelt tekintetében megváltoztatta: a terhelt cselekményeit 2 rendbeli, a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott és az (5) bekezdés b) pontjának II. fordulata szerint minősülő bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntettének is minősítette, és halmazati büntetését – a pénzbüntetés egyidejű mellőzésével – 2 év szabadságvesztésre és 2 év közügyektől eltiltásra enyhítette. Egyebekben az elsőfokú ítéletet a VII. rendű terhelt vonatkozásában helybenhagyta.

[3] II. 1. A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a VII. rendű terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, melynek törvényi okaként a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontját, valamint b) pontjának ba) alpontját jelölte meg.

[4] Az indítványozó álláspontja szerint az eljáró bíróságok a jogszabályok megsértésével állapították meg a VII. rendű terhelt terhére a bünszervezetben elkövetést, erre figyelemmel a kiszabott büntetés is törvénysértő. Az ítéleti tényállás lényeges elemeket mulasztott el rögzíteni, így az ítéleti tényállás alapján törvénysértően szélesebb körben mondták ki a VII. rendű terhelt bűnösségét, mint amiben a tényállás alapján lehetőség lett volna. Ez által a bűnösség hiányában, valamint az egyes tényállási pontokban törvénysértően állapították meg a VII. rendű terhelt bűnösségét, következésképpen a bűnösségének köre szűkül, mely kihatással van a büntetés kiszabására is, ugyanis lényegesen enyhébb büntetés kiszabása lett volna indokolt, illetve törvényes.

[5] A védő sérelmezte a bünszervezetben való elkövetés téves megállapítását is, ami szintén törvénysértő büntetés kiszabásához vezetett. Jelen ügyben nem eldönthető érdemben a bünszervezetben történő elkövetés a VII. rendű terhelt vonatkozásában, vagyis az, hogy a terhelt a tényállásban írt magatartásával kimerítette-e ezen súlyosabban minősülő szervezett bűnözési forma megállapításának törvényi feltételeit. Az irányadó tényállás nem tartalmazza mindazokat az adatokat, amelyek alapján a bünszervezetben elkövetés esetében megállapítható lenne.

[6] Jelen büntetőügyben a bünszervezet fogalmi elemei közül a VII. rendű terhelt magatartására konkretizálva a hierarchikus szervezettség, valamint a konspiratív működés nem állapítható meg egyértelműen, továbbá a terhelt arra vonatkozó tudattartalma sem.

[7] Az ügyben megjelenik egy munkavégzésből adódó szervezettség, mely nem csak legális, de indokolt és szükségszerű is, szemben a szervezett bűnelkövetéssel, ami teljesen más alapokon nyugszik. Bizonyos terheltek közötti szervezettség nagyrészt jogszabályokon, szervezeti és működési szabályzaton, valamint munkaszerződésen és munkaköri leíráson alapul.

[8] Az alá-fölérendeltségi viszonyt a munkáltató belső szervezeti rendje rögzíti, amely alapján többnyire megállapítható az alkalmazott munkaszervezeti függősége, a munkavállaló egy meghatározott szervezeti egység beosztottjaként jár el a munkakörébe tartozó feladatokban; továbbá eltérő szinteken maga is gyakorolhat egyes munkáltatói jogokat. A munkavállaló a munkát a munkáltató utasítása szerint köteles ellátni, ráadásul a munkáltató az utasítás végrehajtását teljeskörűen, részletekbe menően ellenőrizheti. A kialakított struktúra

egy működő vállalatirányítási rendszer, mely munkaszervezetként és nem bünszervezetként funkcionált. Ugyanakkor ez csak az elkövetők egy kisebb részére igaz, hiszen a legtöbb esetben a terheltek mellérendeltségi pozícióban álltak egymással.

[9] A tényállásból egyértelműen megállapítható, hogy a VII. rendű terhelt az I. rendű terheltet, aki a bünszervezetet létrehozta, jóval később, 2013-ban ismerte meg, hozzá munkavégzés céljából jelentkezett. A VII. rendű terhelt fiatal felnőttként épphogy elvégezte a főiskolát, amikor ezen a munkahelyen kezdett dolgozni, s a munkaszerződése, valamint a munkaköri leírása határozta meg számára az adminisztrációs munka feladatait, azaz éppen azt, mely az ítéleti tényállítás alapját képezi.

[10] Egy munkaviszonyon alapuló hierarchikus rendszer nem merítheti ki a bünszervezeti kritériumokat. Különbséget kell tenni a szükségképpen szervezettség és a bünszervezet definíciójának részét képező szervezettség között.

[11] A védő kifejtette, hogy a konspiráció nem egyenlő a leplezéssel, és még véletlenül sem összekeverendő a bűncselekmény leplezésével. A konspiráció túlmutat a leplezési szándékon. Az ítéleti tényállás nem tartalmaz olyan adatot, megállapítást a VII. rendű terhelt vonatkozásában, amely a szervezettség egy olyan bűnös fokát tükrözi, amely túlmutat a rendszerszintű együttműködés által megkívánt kooperáción. A terhelt által kifejtett és a jogerős ügydöntő határozatban rögzített magatartása nem alkalmas a konspiratív működés fogalmának kimerítésére, tekintettel arra, hogy ez a magatartása egyrészt nem volt a külvilág felé rejtett cselekvőség, és annak a törvényi kritériumnak sem felelt meg, amely szerint legalább az egyes cselekményekhez rendelt személyek összehangolt tevékenységét feltételezte volna.

[12] A cégbíróságon bejegyzett és nyilvántartott gazdálkodó szervezeteket nem lehet „titokban”, a külvilág szeme elől rejtve működtetni, ez fogalmilag kizárt. Ahhoz, hogy a tényállás szerinti cégeknek a tényleges rendeltetése, bűnös tevékenysége ne derüljön ki, a törvényes működés látszatát kell kelteni, mégpedig az adóhatóság irányában. Ebből kiindulva a titkolás alapvető eleme a terheltek által elkövetett költségvetési csalásnak, ennek hiányában ugyanis nem tudták volna ezen bűncselekményt megvalósítani. Az adóhatóságok megtévesztése a költségvetési csalások törvényi tényállásának az alapvető eleme. Így ez bármiféle többlet nélkül nem vonhatja maga után a bünszervezeti elkövetéshez megkívánt konspiratív működés megállapítását is, az ugyanis azt jelentené, hogy minden költségvetési csalás már önmagában hordozná ezt a bünszervezeti törvényi feltételt.

[13] A bünszervezet megállapítása esetén terheltként kell vizsgálni a bünszervezetben való elkövetést, hiszen az alapcselekmény tényállásszerűsége mellett azzal együtt vizsgálandó az elkövető tudattartalma is. Az elkövető tudatának nem arra kell kiterjednie, hogy egy bünszervezet a törvényi előfeltételek szerint létrejött, hanem arra, hogy a bünszervezet tárgyi sajátossága ismeretében ahhoz csatlakozik, illetve a bünszervezet keretében cselekszik.

[14] Az ítéleti tényállás azon megállapítása, mely szerint a VII. rendű terhelt tudata – annak ellenére, hogy csak adminisztratív feladatokat látott el – átfogta azt, hogy egy bünszervezet tagjaként dolgozik, életszerűtlen és iratellenes megállapítás is. Nem igaz az az ítéleti megállapítás, hogy közreműködött bűncselekmény elkövetésében, a költségvetésnek okozott vagyoni hátrányból nem részesült, munkavégzése adminisztratív tevékenységre terjedt ki. Fel sem merült a VII. rendű terhelt tudatában, hogy bármilyen bűncselekmény, vagy főként bünszervezet részese lenne. Kizárólag munkakörében lévő feladatot látott el, a szervezet működése, a be- és kijelentések, a járulékok meg nem fizetése nála gazdagodást vagy bármely vagyoni előnyt nem eredményezett.

[15] Sétrelmezte a védő azt is, hogy nincs arra vonatkozó tény vagy adat, miszerint a VII. rendű terhelt bármikor is a munkabérén felül bárminemű juttatásban részesült volna, amely a

bűncselekménnyel összefüggésben keletkezett. A bíróság által megállapított 7.000.000 forintos vagyonek Kobzást az ügyben semminemű bizonyíték nem támasztja alá.

[16] Mindezek alapján a VII. rendű terhelt védője arra tett indítványt, hogy a Kúria a jogerős ítéletet változtassa meg akként, hogy a VII. rendű terhelt vonatkozásában a bűnszervezetben való elkövetés megállapítását, a vagyonek Kobzást mellőzze és a törvénynek megfelelő büntetést szabjon ki.

[17] 2. A Legfőbb Ügyészség BF.1242/2023/2. számú átirataiban a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.

[18] Indokolásában kifejtette, hogy védőnek a bűncselekmény törvénysértő megállapítására, illetve a terhelt bűnös tudattartalmának hiányára való hivatkozása nem alapos, mivel az alapvetően a megállapított tényállásban rögzítettektől eltérő ténybeli alapon nyugszik, amelyre azonban felülvizsgálati eljárásban nincs törvényes lehetőség.

[19] A védő a bűnösségnek egyes részselekményekben történt törvénysértő megállapítására, és a bűnösségi kör szűkülésére hivatkozott, azonban sem az adott részselekményeket, sem a törvénysértés mibenlétét a felülvizsgálati indítványban nem jelölte meg, ekként ennek hiányában a hivatkozás konkrét cáfolata nem lehetséges.

[20] A bűnszervezetben elkövetés ismérvei a felülvizsgálati indítvánnyal érintett VII. rendű terhelt tekintetében az elbíráláskor hatályos törvényi rendelkezések mentén is hiánytalanul megvalósultak.

[21] A bűnszervezeti elkövetés megállapításához a bűnszervezet Btk. 459. § (1) bekezdésének 1. pontjában tételezett tárgyi ismérveknek nem az egyes terheltek magatartásában kell tükröződnie, hanem a szervezet tevékenységében. Pontosán ez az oka, hogy valamely bűncselekmény elkövetője bűnszervezetben elkövetőnek minősülhet akkor is, ha maga csupán esetileg vesz részt a szervezet célját képező bűncselekmény elkövetésében, csupán egyetlen bűncselekményt (részselekményt) megvalósítva, miközben a szervezet kialakult hierarchiájában akár részt sem vesz és a további elkövetőkkel konspiratív kommunikációt nem folytat, feltéve, hogy tudata a Btk. értelmező rendelkezései között meghatározott e tárgyi ismérveket, illetve az ezeknek megfeleltethető életbeli tényeket átfogja (4/2005. BJE jogegységi határozat II. pont). Az irányadó tényállás pedig a VII. rendű terheltet érintő e következtetés levonására szilárd alapul szolgál, kétséget kizáró módon lefedik a bűnszervezet Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjában meghatározott ismérveit.

[22] Az irányadó tényállás szerint a számlapénzből a munkavállalók fennmaradó munkabérének készpénzben történt kifizetését követően a II-VII. rendű terheltek a bűnszervezetben való részvételük ellentételezéseként részesültek az I. rendű terhelt által meghatározott összegű fizetésben, ekként azt a VII. rendű terhelt a bűncselekmény elkövetéséből eredően, a bűncselekmény elkövetése során szerezte, így a Btk. 74. § (1) bekezdés a) pontja alapján arra helyesen került sor a vagyonek Kobzás elrendelésére.

[23] A Be. 650. § (1) bekezdés c) pontja alapján – figyelemmel a Be. 671. § 12. pontjára – nincs helye felülvizsgálatnak, ha a bíróság az alapügyben a törvény kötelező rendelkezése ellenére nem rendelkezett, vagy nem a törvénynek megfelelően rendelkezett a vagyonek Kobzásról. Mindezekre figyelemmel a felülvizsgálati indítványnak a vagyonek Kobzás alkalmazását sérelmező része a törvényben kizárt.

[24] Mindezekre tekintettel a Legfőbb Ügyészség azt indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatokat a VII. rendű terhelt vonatkozásában hatályában tartsa fenn.

[25] **III.** A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

[26] 1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a értelmében kizárólag a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen, a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárási

okokból vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényben meghatározott köre nem bővíthető, az ott meghatározottakon kívül más okból felülvizsgálatnak nincs helye.

[27] Jelen ügyben az indítvány tartalma alapján megállapítható, hogy a védő a felülvizsgálat okaként a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontját és b) pont ba) alpontját is megjelölte. E két törvényi felülvizsgálati ok jogi tartalma azonban merőben eltérő.

[28] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpont alapján akkor terjeszthető elő felülvizsgálati indítvány, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét. E felülvizsgálati ok esetében az indítványozó azt sérelmezi, hogy a terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítása törvénysértő, mert a terhelt jogerős ítéletben rögzített magatartása nem meríti ki egyetlen bűncselekmény törvényi tényállási elemeit sem, avagy – ugyancsak az irányadó tényállás alapulvételével – büntethetőséget kizáró vagy megszüntető ok ellenében került sor a terhelt elítélésére, ezért a terhelt felmentését vagy az eljárás megszüntetését igényli.

[29] Ugyancsak a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja alapján pedig akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályának megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést. Ilyen esetben tehát az indítvány nem célozza a terhelt felmentését vagy az eljárás megszüntetését, hanem a cselekmény téves minősítését vagy a büntetés önmagában anyagi jogszabálysértő voltát kifogásolja és arra tekintettel a büntetés enyhítését vagy – a terhelt terhére előterjesztett indítvány esetén – a büntetés súlyosítását kéri.

[30] Ennek megfelelően megállapítható, hogy a jelen ügyben elbírált indítvány a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjának megfeleltethető kifogást nem tartalmaz.

[31] 2. Nem vonható ebbe a körbe az indítványnak az egyes részecselekmények miatti bűnösséget kifogásolására vonatkozó utalása sem. A törvényi egység egyes részecselekményeit támadó felülvizsgálati indítvány esetén a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján lehet helye felülvizsgálatnak, ha a támadott részecselekmény kirekesztésével a fennmaradó cselekményrész nem bűncselekmény; a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja alapján akkor, ha a támadott részecselekmény kirekesztésével a minősítés változik és a téves minősítés törvénysértő büntetés kiszabásához vezetett; ellenben nincs helye felülvizsgálatnak, ha a támadott részecselekmény kirekesztése után a fennmaradó cselekmény kapcsán sem a terhelt bűnfelelőssége nem szűnik meg, sem az nem minősül enyhébben [Kúria Bfv.II.1117/2022/7. (BH 2023.294.)].

[32] Jelen esetben a védő egyáltalán nem jelölte meg, hogy a törvényi egységet alkotó költségvetési csalások mely részecselekményei kapcsán állítja, hogy azok tekintetében a VII. rendű terhelt büntetőjogi felelőssége sem áll fenn; ennek okát sem jelölte meg. Ugyanakkor a védő a bűnösség körének szűkülését a büntetés enyhítése iránti igénnyel kapcsolta össze, ebből pedig feltételezhető, hogy a védő álláspontja szerint az általa törvénysértőnek tartott részecselekmények miatti büntetőjogi felelősség kirekesztése után az elkövetési érték csökkenne oly módon, hogy az enyhébb minősülést vonna maga után, ami megalapozná a büntetés enyhítését. Így ez a kifogás is a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja szerinti felülvizsgálati oknak felelhetne meg, mivel azonban a védő sem a támadott részecselekményeket, sem a bűnösség megállapítására vonatkozó törvénysértés mibenlétét nem jelölte meg, az érdemben nem vizsgálható.

[33] A Be. 652. § (1) bekezdés első mondata szerint a felülvizsgálati indítványban meg kell jelölni azt a határozatot, amely ellen a felülvizsgálati indítvány irányul, valamint az indítvány előterjesztésének okát és célját. Így valamely felülvizsgálati ok pusztá

megemlítése, a törvényszöveg megismétlése nem ad alapot érdemi felülvizsgálati eljárás lefolytatására, az ilyen indítvány a törvényben kizárt (BH 2018.42.).

[34] 3. A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja maga is két, elkülöníthető felülvizsgálati okot szabályoz; az alapján felülvizsgálatnak van helye egyfelől akkor, ha a bíróság jogerős ítéletében kiszabott büntetés vagy intézkedés a cselekmény téves minősítése (első fordulat) miatt, másfelől pedig akkor, ha a kiszabott büntetés vagy az alkalmazott intézkedés a Btk. más, kötelező szabályának megsértése miatt önmagában törvénysértő (második fordulat).

[35] Jelen ügyben a védő a VII. rendű terhelt bűnösségének a bünszervezetben való elkövetéssel történő megállapítását és azzal összefüggésben a kiszabott büntetés mértékét, valamint a felülvizsgálati indítvány indokaiból következően annak egyéb jogkövetkezményeit kifogásolta.

[36] A Kúria rámutat arra, hogy a bünszervezetben való elkövetés az eljárás tárgyát képező bűncselekmény jogi minősítése szempontjából közömbös. Az nem része a jogi minősítésnek, hanem olyan, bármely szándékos bűncselekmény elkövetéséhez kapcsolható többes elkövetői forma, aminek megvalósulása esetén a Büntető Törvénykönyv Általános Részében foglalt jogkövetkezményeket – egyebek mellett az e szervezeti forma keretében elkövetett bűncselekmény büntetési tételkeretének az emelkedését – vonja maga után.

[37] Következésképpen az sem érintené a bűncselekmény minősítésének törvényességét, ha a bíróság a Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontja szerinti feltételek téves megállapításával jutott volna arra az álláspontra, miszerint az VII. rendű terhelt bünszervezetben követte el a terhére rótt cselekményt.

[38] Így a bünszervezetben elkövetés téves megállapítására való hivatkozás önmagában, függetlenül a kiszabott büntetéstől, nem felülvizsgálati ok.

[39] A bünszervezetben elkövetés téves megállapítására hivatkozás a felülvizsgálati indítványban, mint „a büntetőjog más szabályának” megsértésére való hivatkozás – azaz a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont második fordulata alapján – lehet alapja a felülvizsgálatnak feltéve, hogy a hivatkozás arra is kiterjed, miszerint az említett anyagi jogszabálysértés miatt a kiszabott büntetés törvénysértő [hivatkozott törvényhely ba) alpontja].

[40] A védő indítványa ekként megfelel a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont második fordulat ba) alpontja szerinti felülvizsgálati oknak, ezért a Kúria az alapján az indítványt – ebben a részében – érdemben elbírálta.

[41] 4. E körben a Kúria vizsgálta, hogy a bünszervezetben elkövetés megállapítása az irányadó tényállásban foglalt ténymegállapítások alapján törvényes volt-e. Az irányadó tényállás alapján a bűncselekmény elkövetési ideje: 2013 júniusa - 2015. október, az elbírálás időpontja 2023. március 24.

[42] A VII. rendű terhelt terhére rótt bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés a) és b) pont] öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel volt büntetendő mind az elkövetéskor, mind a cselekmény elbírálásakor.

[43] Ezért a Btk. 2. §-a alkalmazásának szempontjából – tekintettel arra, hogy a büntetési tételben az elkövetéskor és az elbíráláskor hatályos törvény között nincs különbség – a bünszervezeti minősítés döntő; amennyiben ugyanis a VII. rendű terhelt cselekménye nem felel meg az elbíráláskor hatályos bünszervezet-fogalomnak, úgy a jogerős ítéletben az elbíráláskor hatályos büntetőtörvény alkalmazásának és a bünszervezeti minősítés mellőzésének lett volna helye.

[44] Ezt tehát valóban azt igényli, hogy a Btk. 2. § (2) bekezdése szerinti törvényválasztás során a bíróságnak össze kell vetnie a tényállást a bünszervezet elbíráláskor hatályos törvényi

tényállási elemeivel is. Amennyiben azonban arra a következtetésre jut, hogy a terhelti cselekmény az elbíráláskor hatályos büntetőtörvény szerint is bünszervezetben elkövetett, úgy – kedvezőbb elbírálás hiányában – az elkövetéskori jogszabályt alkalmazza. Ez egyben azt is jelenti, hogy csak akkor alkalmazhatja az elkövetéskori törvényt, mely valóban nem igényli a bünszervezet elbíráláskor hatályos többlet tényállási elemeinek fennállását, ha azok egyébként megállapíthatók; így a bíróságoknak azokat vizsgálni kell és el kell számolniuk velük.

[45] Jelen esetben a jogerős ügydöntő határozatot meghozó bíróságok ennek megfelelően, helyesen jártak el.

[46] A bünszervezet jogi szabályozását a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról szóló 1997. évi LXXIII. törvény 1997. szeptember 15. napjával iktatta be a büntetőtörvénybe (korábbi Btk. 137. § 7. pont). A rendelkezést a büntető jogszabályok módosításáról szóló 1998. évi LXXXVII. törvény 35. §-a 1999. március 1. napjával módosította és átszámozta (korábbi Btk. 137. § 8. pont). Az ekkor hatályba lépett törvénytörvény szerint bünszervezet: bűncselekmények rendszeres elkövetése révén haszonszerzés végett létrejött olyan bünszövetség, amely feladatmegosztáson, alá-fölérendeltségi rendszeren és személyi kapcsolatokon nyugvó szerepvállaláson alapul. Ezt követően a törvénytörvényt a 2002. április 1. napjától hatályos, a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról szóló 2001. évi CXXI. törvény 19. § (5) bekezdése határozta meg. Aszerint a bünszervezet: három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése. Ugyanez a szövegezés került át a 2013. július 1. napján hatályba lépett Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjába is.

[47] E két törvényi rendelkezés összevetése alapján kitűnik, hogy a 2002. április 1. napjától hatályos módosítás a bünszervezet fogalmi elemei közül többlet elhagyott, ugyanakkor új tényállási elemeket is meghatározott. A módosító törvény miniszteri indokolása akkor az alábbiakat tartalmazta: „A szervezett bűnözés elleni hatékony fellépés büntetőjogi eszközeinek kialakítása az elmúlt időszakban különös hangsúlyt kapott mind az Európai Unióban, mind más nemzetközi szervezetekben. 1998. december 21-én az Európai Unió Tanácsa együttes fellépést fogadott el az Európai Unió tagállamaiban a bűnöző szervezetben való részvétel bűncselekménnyé nyilvánításáról.”. Az együttes fellépés 1. Cikke határozza meg a bűnöző szervezet fogalmát: „Ezen együttes fellépés tekintetében a »bűnöző szervezet« kettőnél több személy hosszabb időre szóló szervezett együttműködését jelenti olyan bűncselekmények összehangolt elkövetésére, amelyek büntetési tételének felső határa legalább négyévi szabadságvesztés büntetés, vagy ilyen tartamú biztonsági intézkedés, avagy ennél súlyosabb büntetés, tekintet nélkül arra, hogy ezek a bűncselekmények magukban képezik az elkövetés célját, vagy pedig eszközül szolgálnak arra, hogy vagyoni előnyt szerezzenek és adott esetben közhatóságok működését megengedhetetlen módon befolyásolják.”.

[48] 2000. december 14-én a 2282/2000. (XI. 29.) Korm. határozat alapján a belügyminiszter aláírta az ENSZ keretében létrejött Egyezményt a határon átnyúló szervezett bűnözés ellen. Az Egyezmény 2. Cikke határozza meg a szervezett bűnözői csoport fogalmát.

[49] „Az Egyezmény alkalmazásában

»Bűnöző szervezet«: hosszabb ideig fennálló, három vagy több főből álló strukturált csoport, amely összehangoltan működik egy vagy több, ebben az Egyezményben meghatározott súlyos bűncselekmény vagy törvénytörvény céljából, közvetlen vagy közvetett módon pénzügyi vagy más anyagi haszon megszerzésére törekedve;

»Súlyos bűncselekmény«: legalább négyévi szabadságvesztés-büntetéssel vagy szabadságelvonással járó intézkedéssel vagy súlyosabb büntetéssel büntethető törvénysértést megvalósító magatartás;

»Strukturált csoport«: nem egyetlen bűncselekmény azonnali végrehajtására, és nem alkalomszerűen létrehozott csoport, amelyben nem szükséges, hogy tagjai pontosan meghatározott szerepeket kapjanak, vagy hogy tagsága állandó legyen, illetőleg fejlett hierarchiával rendelkezzen”.

[50] A törvény az együttes fellépésnek és az említett ENSZ Egyezménynek megfelelő rendelkezést tartalmaz a bünszervezet fogalmára.

[51] A törvénymódosítás tehát tudatosan, az ENSZ Egyezmény kifejezetten ezt rögzítő tartalmára való utalással mellőzte a bünszervezet fogalmi elemei közül – egyebek mellett – az alá-fölérendeltség követelményét, a konspiratív működés pedig sem a korábbi, sem a későbbi szabályozásnak nem volt eleme, és azt a hivatkozott nemzetközi jogi aktusok sem kívánják meg. Mindezzel ellentétben áll tehát a 2019. évi LXVI. törvény miniszteri indokolásának az a megállapítása, hogy a korábbi bírói gyakorlat törvényrontó, tehát ún. „contra legem” lett volna. Az indokolás részben a korábbi módosítással tudatosan mellőzött, részben pedig a törvényben soha meg nem kívánt tényállási elemeket kér számon a gyakorlaton.

[52] Ugyanakkor kétségtelen, hogy a Magyarország 2020. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2019. évi LXVI. törvény 107. §-a újabb tényállási elemeket épített a bünszervezet Btk. 459. § (1) bekezdése szerinti fogalmába. Ez a hierarchikus szervezettség és a konspiratív működés. Tekintettel arra, hogy e módosítás 2019. július 10-én, azaz a jogerős ítélet meghozatala előtt lépett hatályba, ezért az az ügyben nem közömbös.

[53] A 2019. évi LXVI. törvény 107. §-ával módosított Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontja szerint a bünszervezet megállapításának feltételei az alábbiak:

- legalább három személyből álló,
- hosszabb időre,
- hierarchikusan szervezett,
- konspiratívan működő csoport,
- amelynek célja ötévi, vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése.

E feltételek egyidejű megléte esetén törvényes a bünszervezet megállapítása.

[54] 5. A bünszervezet törvényi feltételei közül a három vagy több személy megléte, és a szervezet céljának ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetésére való irányultsága részletesebb indokolást nem igényel. Ezeket az indítvány sem sérelmezte.

[55] Elegendő arra utalni, hogy az eljáró bíróságok a felülvizsgálattal támadott ítéletében hét terhelt esetében állapították meg a bünszervezetben való elkövetést, s a terheltre rótt többrendbeli költségvetési csalás büntette jelen esetben felmerült minősítése alapján kiszabható szabadságvesztés tételkereteinek a Btk. Különös Része szerinti felső határa 10 év.

[56] A feltételek közül a három vagy több személy megléte a tényállás alapján egyértelműen megállapítható. Nem feltétele a bünszervezet megállapításának, hogy valamennyi terhelt az elkövető-társait ismerje; elegendő, ha a tudata kiterjed arra, hogy a bűnös tevékenységet legalább hárman végzik. Jelen esetben azonban az irányadó tényállás alapján az I-VII. rendű terhelték ismerték egymást {elsőfokú ítélet [100]-[101], [116] bekezdés}, a VII. rendű terhelt egy irodában dolgozott a IV. rendű terhelttel {elsőfokú ítélet [111] bekezdés}. Az utasításokat az I. rendű terhelttől kapta {elsőfokú ítélet [117] bekezdés},

s a II. rendű terhelt a VII. rendű terhelt utasításai alapján bonyolította a banki készpénzfelvételeket.

[57] A tényállás alapján kétség sem fér ahhoz, hogy a VII. rendű terhelt tudata átfogta tevékenységük során a kettőnél több személy abban való részvételét.

[58] A hosszabb időre szervezettség kapcsán a Kúria utal arra, hogy az irányadó tényállás szerint az I-VII. rendű terheltek 2013. júniusától 2015 őszéig végezték a tevékenységüket {elsőfokú ítélet [104], [105] [104], [115] bekezdés}. Ugyanakkor a törvény nem a ténylegesen hosszabb időn keresztül megvalósult működést, hanem a hosszabb időre szervezettséget határozza meg a bünszervezet fogalmi elemeként.

[59] Az irányadó tényállás szerint az I. rendű terhelt kiterjedt kapcsolatai révén vagyoni tevékenység ellátására tudott megrendeléseket szerezni, részben közvetlenül a megbízóktól, részben pedig más biztonsági őrzési, illetve vagyoni szolgáltatásokat végző vállalkozásoktól. Az I. rendű terhelt által megszerzett megrendelések teljesítéséhez nagyszámú, akár ezer főt meghaladó munkavállaló foglalkoztatására volt szükség. E tevékenység ellátása érdekében az I. rendű terhelt elhatározta, hogy megbízható ismerősei segítségével egy olyan céghálózatot alakít ki és működtet, melyben részes gazdasági társaságok nem tesznek eleget az általános forgalmi adó fizetési, valamint a biztonsági őrzési tevékenységet ténylegesen ellátó alkalmazottaik után a közterhek megfizetésére vonatkozó kötelezettségeiknek, ugyanakkor az adók és járulékok be nem fizetése folytán megmaradt haszon – a megbízási díjak egy részének készpénzben történő megszerzése következtében – az általa beszerzett személyeknél és nála marad.

[60] Fenti cél elérése érdekében az I. rendű terhelt a II. rendű, a IV. rendű és az V. rendű terheltekkel, valamint a II. rendű terhelt révén megismert VI. rendű terhelttel egy gazdasági társaságok – alvállalkozók és munkaerő kölcsönbeadó cégek – egymásra épülésén alapuló, a biztonsági őrzési, illetve vagyoni szolgáltatásokat munkaerő-kölcsönzés útján ellátó, a ténylegesen működő gazdasági társaságok számát tekintve folytonosan változó szervezetet hozott létre, és kezdett el működtetni. A cégháló megfelelő keretek között történő működtetéséhez, illetve a vagyoni szolgáltatás ilyen keretek között történő elvégzéséhez 2013. év elején a VII. rendű terhelt, 2014 májusában a III. rendű terhelt csatlakozott {elsőfokú ítélet [88]-[89] bekezdés}.

[61] Ezért jelen esetben nincs ténybeli alap annak feltételezésére, hogy a bünszervezet működése időben limitált lett volna. Ellenkezőleg, a szervezet felépítéséből és tevékenységéből az a következtetés vonható le, hogy a terheltek szándéka a határozatlan időre szervezett keretek közötti tartós működésre irányult, aminek csak a terheltek tevékenységének lelepleződése és az I-VI. rendű terheltek őrizetbe vétele vetett gátat.

[62] A bünszervezet hosszabb időre történő szervezettsége mellett közömbös, hogy a VII. rendű terhelt ahhoz később csatlakozott és vett részt annak tevékenységében, hiszen akár egyetlen cselekmény eseti jelleggel történő megvalósítása mellett is felróható a bünszervezeti elkövetés, ha az elkövető tudata kiterjedt arra, hogy magatartásával bünszervezet által elkövetett bűncselekményhez kapcsolódik, járul hozzá (4/2005. BJE jogegységi határozat I. pont, Kúria Bfv.II.1033/2021/32.). Az irányadó tényállás szerint pedig a VII. rendű terhelt tevékenységének tartama szinte a bünszervezet fennállásának egész idejét lefedte.

[63] Az irányadó tényállásból a hierarchikus szervezeti felépítés is kirajzolódik: az I. rendű terhelt által létrehozott szervezeti működés lényege az volt, hogy kapcsolatai révén az I. rendű terhelt állapotodott meg a megrendelő gazdasági társaságokkal, majd velük olyan gazdasági társaságok kötöttek alvállalkozói szerződést, amelyeket kifejezetten ebből a célból az I. rendű terhelt utasítására, a II. rendű terhelt és a VI. rendű terhelt közreműködésével, színlelt módon alapítottak olyan személyek felhasználásával, akiknek a cégek működtetésére sem szándékuk,

sem lehetőségük nem volt. A cégekben foglalkoztatottak tényleges munkáltatója az I. rendű terhelt volt annál fogva, hogy a munkavégzés körében az I. rendű terhelt adott utasításokat számukra a struktúra működtetésében részt vevő terhelt-társain keresztül. A munkáltatói jogok gyakorlása körében az I. rendű terhelt rendelkezésének megfelelően a biztonsági őrök munkavégzésének helyét, idejét, a szolgálati vezénylést, a pihenőnapok kiadását, a szabadság kiadását, illetve a munkabér kifizetését is a szervezetben résztvevő személyek vagy az általuk irányított szolgálatvezetők, illetve adminisztrációs tevékenységet ellátó személyek határozták meg {elsőfokú ítélet [92] és [94] bekezdés}.

[64] Az I. rendű, a II. rendű, a IV. rendű, az V. rendű, a VI. rendű, a VII. rendű és 2014 májusától a III. rendű terhelték számára meghatározta az elvégzendő feladatokat, mert a szervezet létrehozása és napi szintű működtetése újabb és újabb cégalapítások vagy cégátvételek szervezését, bankszámlák nyitását és kezelését, nagy összegű készpénzfelvételeket, nagy összegű készpénzek szállítását, a gazdasági társaságok néhány hónapos használatát követően azok továbbadását, nagyszámú, folyamatosan cserélődő munkavállaló adminisztrálását, az egymást követő gazdasági társaságok tényéből következően számos munkavállaló jellemzően tömörszerű ki- és bejelentését tették szükségessé {elsőfokú ítélet [90] bekezdés}.

[65] A terhelték szervezeten, egymás tevékenységére is figyelemmel, egyénenként behatárolható különböző feladat- és hatásköröket láttak el a szervezetrendszerben. E terhelték (köztük a VII. rendű terhelt is) egyúttal – terheltenként eltérő mélységben – tisztában voltak a struktúra működési rendjével, és mindannyian azzal is, hogy az őrző-védő munka ilyen módon történő ellátása, illetve a vagyonörök ilyen módon történő foglalkoztatása adókijátszási célt szolgál és jelentős összegű közteher be nem fizetéséhez vezet {elsőfokú ítélet [116] bekezdés}.

[66] A hierarchikus szervezettség nem jelenti valamennyi bünszervezetben résztvevő személy hierarchiában való elhelyezkedését. Amennyiben azonban olyan adat áll rendelkezésre, amely akár egy résztvevő szervező, koordináló, irányító szerepére vonatkozik a feladatok megosztása során, akkor e körülmény olyan alá-fölérendeltséget jelentő személykapcsolatnak tekinthető, amely megalapozhatja a bünszervezet megállapítását az új fogalom szerint is. Jelen ügyben az irányadó tényállás alapján az I. rendű terhelttel alárendeltségi viszonyban volt a II-IV. és VII. rendű terhelt, akik az I. rendű terhelt utasításai szerint jártak el. A VII. rendű terhelt az I. rendű terhelt utasításai alapján a II. és VI. rendű terheltnek maga is adott feladatokat, leginkább a készpénzfelvételekkel kapcsolatban.

[67] Olyan kívánalmat a törvény nem támaszt, hogy e hierarchiának valamiféle, a másik feletti hatalom alapján kell kialakulnia, következésképp hierarchikus szervezettség állapítható meg akkor is, ha a feladatmeghatározó – végrehajtó szerepkör a résztvevők jól felfogott anyagi érdekei alapján alakul ki és önkéntes teljesítésen nyugszik.

[68] Megjegyzendő: jelen esetben a védő nem is a hierarchikus szervezet meglétét vitatta, hanem arra hivatkozott, hogy az a munkahelyi felépítés, a munkaszervezeti működés szükségeszerű velejárója és ezért az a bünszervezet tényállási elemeinek vizsgálata során nem vehető figyelembe.

[69] Ilyen kívánalmat azonban a törvény nem támaszt, ekként közömbös, hogy a hierarchia – a feladatmeghatározó, illetve a végrehajtó szerepkör – milyen okból, alapokon és szabályok szerint alakul ki, pusztán a fenti értelemben vett hierarchia megléte a követelmény. Amennyiben tehát valaki az egyébként legális munkaszervezeti hierarchia kereteit használja fel bűncselekmények szervezett elkövetésére, e tényállási elem maradéktalanul megvalósul.

[70] Ekként tehát jelen ügyben az VII. rendű terhelte által is tudottan, többszintű hierarchikus szervezet jött létre, amelybe a VII. rendű terhelte is betagozódott.

[71] 4. A Kúria korábbi eseti döntésében kifejtette, hogy a csoport konspiratív működése lényegében a korábbi fogalom összehangolt működésének feleltethető meg, amennyiben az a külvilág elől rejtve valósul meg, de nem jelenti a teljes szervezet minden tagjával való együttműködést, hanem az egyes cselekményekhez rendelt személyek összehangolt tevékenységét feltételezi (Bhar.III.571/2019/41.). A konspiráció alatt egyfajta titkos szervezettség és leplezett működés értendő, melynek célja a csoport tényleges tevékenységének elfedése. A konspiráció célja a hatósági felderítés megghiúsítása; annak elérése, hogy a titokban történő szerveződés folytán a bűncselekmény és az elkövetők személye a külvilág számára ne legyen felismerhető.

[72] A felülvizsgálati indítvánnyal támadott konspiratív működés kapcsán osztotta a Kúria a törvényszék álláspontját, mely szerint a rendszer működtetése – az újabb cégek beszerzése, a munkavállalók szervezett átjelentése, a készpénzfelvételek lebonyolítása, a vagyonsörök kifizetése – eleve igényelte a terheltek közötti koordinációt, melynek során a terheltek viszonylagosan jól körülhatárolt feladatokat láttak el.

[73] A konspiratív működést másfelől az is mutatja, hogy a bűnszervezetben működő gazdasági társaságok gyakorlatilag stróman ügyvezetőket alkalmaztak az alvállalkozó és a kölcsönbeadó cégek élén, e cégeket pár hónapig vették igénybe, majd azok nem sokkal később eladásra kerültek, közülük tizenegy gazdasági társaság összesen nyolc külföldi állampolgárnak. Ezáltal történt meg e cégek fantomizálása. A kölcsönbeadó cégek esetében nemegyszer több pénzforgalmi bankszámlát használtak, a felhasznált gazdasági társaságokat – a fővárosi adóigazgatóságok köztudottan nagyobb leterheltsége miatt – jellemzően fővárosi székhelyszolgáltatókhoz jegyezték be. Az adminisztratív munka végzésére szolgáló központi iroda több alkalommal költözött, melynek csak részben volt helyhiány az oka, az az estleges hatósági ellenőrzés megnehezítését is szolgálta.

[74] Ezt az érvelést a másodfokú bíróság kiegészítette azzal, hogy az egymással telefonon szándékoltan szűkszavúan, több esetben internetes alkalmazás útján kommunikáló, időnként sajátos nyelvezetet, rövidítéseket és utalásokat használó terheltek azért építettek ki egy sok tekintetben valótlan, látszatra épülő céghálózatot, hogy az adóhatóság előtt a bűnös magatartásuk, jogtalan haszonszerzésre történő berendezkedésük leplezett maradjon. Ezt a célt szolgálta a cégek gyakori váltogatása, cserélgetése és eltüntetése, a munkavállalói állomány átjelentése, valamint a különböző pénzügyi bankszámlák megnyitása és igénybevétele is. A terheltek több kommunikációs csatornát használtak, a készpénzfelvételekre vonatkozó adatokat internetes alkalmazás segítségével küldték meg egymásnak {elsőfokú ítélet [90]-[99], [110],[108], [118], [124] bekezdés}.

[75] Téves a védő azon álláspontja, miszerint a bűnszervezetben résztvevő terheltek ezen tevékenysége az adóhatóságok megtévesztéséhez, a költségvetési csalás törvényi tényállásának az alapvető eleméhez szükséges, s nem jelent olyan többletet, ami a konspiratív működés megállapítását lehetővé teszi. Költségvetési csalás rejtett működés nélkül is megvalósulhat, a törvény pedig semmilyen, az átlagosat jelentősen meghaladó többletet nem követel meg a konspiratív működés megállapításához (Kúria Bfv.II.1377/2020/12.), noha ez a jelen ügyben kétségek nélkül megvalósult.

[76] Ugyanis az I-VII. rendű terheltek széles körű, ugyanakkor részleteiben is kidolgozott tevékenysége az összehangoltság olyan fokára utaltak, mely messze túlmutat a szerzett adóelőny egyszerű eltitkolásán. Az I. rendű terhelte által létrehozott és a II-VII. rendű terheltekkel együtt működtetett cégháló kifejezetten az adó- és járulékfizetés elkerülését, a „bűnös jövedelem” megszerzését célzó bűnszervezet eszközeül, illetve leplezéséül szolgált.

[77] 6. Osztotta ugyanakkor a védő álláspontját a Kúria a tekintetben, hogy az elkövető tudatának a bünszervezet fogalmának objektív elemeit át kell fognia ahhoz, hogy terhére a bünszervezetben való elkövetés megállapítható legyen.

[78] A bünszervezetben elkövetés terhelt általi belátásához ténybeli alap annak felismerése, hogy a szervezet, melynek tevékenységébe bekapcsolódik, összehangoltan, célszerű munkamegosztás alapján működik, nem elszigetelt, nem alkalmi csoportosulás, személyes részvétele más személy előző cselekményeihez kapcsolódik, a sajátja pedig további láncolatot feladat-végrehajtást feltételez (BH 2019.261.). Az elkövető tudatának nem arra kell kiterjednie, hogy a bünszervezet a törvényi előfeltételek szerint létrejött, hanem arra, hogy a bünszervezet tárgyi sajátosságai ismeretében annak működéséhez csatlakozik, illetve annak keretében cselekszik.

[79] Az irányadó tényállás alapján a VII. rendű terhelt tisztában volt azzal, hogy az I. rendű terhelt egy olyan céghálózatot alakított ki és működtetett, melyben részes gazdasági társaságok nem tettek eleget az általános forgalmi adó fizetési, valamint a biztonsági őrzési tevékenységet ténylegesen ellátó alkalmazottaik után a közterhek megfizetésére vonatkozó kötelezettségeiknek, ugyanakkor az adók és járulékok be nem fizetése folytán megmaradt haszon az általa beszervezett személyeknél és az I. rendű terheltnél maradt. A VII. rendű terhelt a bünszervezetben résztvevő terheltek szerepéről is tudomással bírt, valamint tudta azt is, hogy ezt a munkavégzési struktúrát hosszabb időre hozták létre adókijátszás céljából. {elsőfokú ítélet [88]-[89], [100]-[101] bekezdés}. Mindezek tudatában csatlakozott a bünszervezethez.

[80] A Kúria rögzíti, hogy a felülvizsgálatban megkerülhetetlen szabály, hogy a Be. 650. § (2) bekezdése szerint a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható. Ennek megfelelően a Be. 659. § (1) bekezdése rögzíti, hogy a felülvizsgálati eljárásban a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó, a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye.

[81] A tényállás irányadó jellege azt jelenti, hogy a felülvizsgálat során nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Következésképp a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható.

[82] A tényállás részét képezik a terhelt tudattartalmára vonatkozó ténymegállapítások is (BH 2011.3.II.).

[83] A védőnek a terhelt bűnös tudattartalmának hiányára való hivatkozása a megállapított tényállásban rögzítettektől eltérő ténybeli alapon nyugszik, amelyre azonban a felülvizsgálati eljárásban nincs törvényes lehetőség, még akkor sem, ha a védő a megállapított tényeket életszerűtlennek és iratellenesnek véli.

[84] Az elsőfokú ítélet [123] bekezdése rögzítette, hogy a VII. rendű terhelt mindvégig a központi, adminisztrációs feladatokat ellátó irodában dolgozott a IV. rendű terhelttel egy helyiségben. Az I. rendű terhelt utasításai alapján, de kellő tapasztalatot gyűjtve nagy önállósággal végzett munkát. Készpénzben folyósított munkabérét az I. rendű terhelttől kapta, de részére a IV. rendű terhelt adta át. Sokrétű feladatát részben a vagyoni állománnyal kapcsolatos munka képezte, ennek során a munkavállalók cégekből történt ki-, illetve cégekbe történt belépések elektronikus úton az új munkáltatókra és munkavállalókra vonatkozó adatokat továbbította a bérszámfejtőként dolgozó VIII. rendű terhelt és munkatársa felé, a területvezetők által begyűjtött jelenléti íveken lévő óraszámokat összesítette táblázatos formában, melyet szintén bérszámfejtés céljából küldött tovább, valamint teljesítési igazolásokat írt. E munkafolyamatokon túlmenően a VII. rendű terhelt kapcsolatot tartott a

megbízó cégekkel, a részére megadott adatok alapján számlákat állított ki, később pedig bankszámlákról – a számlaszámok, azonosító és az irodában lévő telefonra SMS-ben érkező jelszó ismeretében – átutalta a vagyonörök munkabérét vagy annak egy részét. A központi iroda utca 1-be történt költözését követően a VII. rendű terhelt feladata volt annak figyelemmel kísérése, hogy az átutalásokat követően mennyi pénz marad a vagyonörök alkalmazó cégek bankszámláin. A számlákról még felvehető összegekről viber üzenetküldő alkalmazás segítségével tájékoztatta a II. rendű vagy a VI. rendű terheltet, akik ez alapján intézték a maradék összegek készpénzben történő felvételét. Segítséget nyújtott a III. rendű terhelt által település 1-ben felállított iroda rendszerbe állításánál, az ott dolgozókat tájékoztatta a munkamenetről, céges iratokat, bélyegzőket, részben kitöltött számlákat vitt a IV. rendű terhelttel a település 1-ben lévő irodahelyisége.

[85] Ekként pedig a bünszervezet működésére, a bűncselekmények elkövetésére pontos rálátása volt, tudta, hogy a cégek miért létesülnek és szűnnek meg, bevételeik miből származik, abból mi kerül készpénzben felvételre és az kerül – egyebek mellett – hozzá is.

[86] Következésképp az irányadó tényállásból az következik, hogy a bünszervezet valamennyi ismérve – az elbíráláskor hatályos törvény alapján is – megvalósult és azt a VII. rendű terheltnek fel kellett ismernie.

[87] Ezért a bíróság jogerős ítéletében törvényesen állapította meg, hogy a VII. rendű terhelt a terhére rótt bűncselekményt bünszervezetben követte el, az elbíráláskor hatályos törvény alkalmazása sem eredményezne enyhébb elbírálást (a bünszervezet mellőzését). Így arra nincs is törvényes ok.

[88] Ekként az is megállapítható, hogy bünszervezet megállapításának az elkövetéskor hatályos, a Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjában írt valamennyi (a hierarchikus felépítést és a konspiratív működést nélkülöző) feltétele pedig értelemszerűen szintén megvalósult. Fel sem merülhet, hogy a VII. rendű terhelt a terhére rótt cselekmények elkövetése során ne lett volna tisztában azzal, hogy saját tevékenységét legalább három (valójában annál több) személy, hosszabb időre szervezett, ötévi, vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetésére irányuló, összehangolt működése keretében fejtik ki.

[89] Mindezek alapján tehát a bíróság a jogerős ítéletében helyesen alkalmazta az elkövetéskor hatályos büntetőtörvényt és törvényesen állapította meg, hogy a VII. rendű terhelt a cselekményét bünszervezetben követte el, és törvényesen alkalmazta annak a büntetési tételre kiható jogkövetkezményeit is.

[90] 7. Ugyanakkor a Kúria hangsúlyozza, hogy a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont második fordulata szerinti felülvizsgálat esetén – azaz a Btk. más szabályának megsértése kapcsán – a kiszabott büntetés csak akkor tekinthető törvénysértőnek, ha annak neme és/vagy mértéke a Btk. valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközik. Törvénysértő büntetés címén felülvizsgálati ok az olyan anyagi jogi szabály megszegése, aminek alkalmazását a büntetés (intézkedés) meghatározása esetében a törvény az ítélőbíró számára korlátok közé szorítva biztosítja, és elvétése miatt az egyszerűsített felülvizsgálat (Be. XCIV. Fejezet) nem ad jogorvoslati lehetőséget. Ilyen esetben a büntetés nem illeszkedik a törvénybe, másként szólva ilyen büntetést – illetve ilyen formában joghátrányt – a törvény nem ismer, nem tesz lehetővé [Kúria Bfv.III.1559/2018/10. (BH 2020.9.)].

[91] Ez – egyebek mellett – akkor valósul meg, ha a kiszabott büntetés neme vagy mértéke kívül esik az adott bűncselekményre kiszabható büntetési tételkereten, feltéve, hogy a kifogásolt büntetés kiszabására a büntetési tétel alsó vagy felső határának áttörését lehetővé tevő Különös részi rendelkezések sem adnak alapot.

[92] Jelen ügyben azonban a VII. rendű terhelttel szemben a jogerős ítéletben kiszabott büntetés még a bünszervezetben elkövetés miatti büntetési tételkeret-növekedést figyelmen kívül hagyva is a költségvetési csalás büntettének [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés a) és b) pont] 5 évtől 10 évig terjedő büntetési tétele keretének alsó határát sem éri el, de azt az eljáró bíróságok a Btk. 82. § (1) bekezdésének és (2) bekezdés b) pontjának alkalmazásával kiszabhatták. Következésképpen az akkor sem lenne törvénysértőnek tekinthető, ha a bünszervezetben elkövetést a büntetés kiszabása során mellőzni kellene.

[93] A bünszervezetben való elkövetés megállapításának további jogkövetkezménye a büntetési tétel keretének emelkedésén kívül a fegyház fokozat főszabályként való alkalmazása, valamint a büntetés végrehajtása során feltételes szabadságra bocsátás kizárása. Ezek közül jelen esetben a fegyház fokozat alkalmazására a Btk. 35. § (2) bekezdése alapján nem is került sor.

[94] A feltételes szabadság lehetőségéből kizárás, valamint a szabadságvesztés büntetés fokozatának meghatározása azonban akkor sem lenne törvénysértő büntetés kiszabásnak tekinthető, ha annak alapja a bünszervezetben elkövetés védő által állított téves megállapítása lenne. Az erre való hivatkozás a felülvizsgálat Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjában foglalt törvényi okán kívül esik (Kúria Bfv.II.947/2021/9., EBH 2015.B.6., BH 2015.269.II., BH 2015.180.).

[95] 8. A vagyoneklobzás alkalmazását támadó védői kifogás kapcsán a Kúria utal arra, hogy a Be. 650. § (1) bekezdés c) pontja alapján nincs helye felülvizsgálatnak, ha a törvénysértés egyszerűsített felülvizsgálati eljárás lefolytatása útján orvosolható. A Be. 671. § 12. pontja szerint egyszerűsített felülvizsgálati eljárás lefolytatásának van helye, ha a bíróság az alapügyben a törvény kötelező rendelkezése ellenére nem rendelkezett, vagy nem a törvénynek megfelelően rendelkezett az elkobzásról, a vagyoneklobzásról vagy az elektronikus adat végleges hozzáférhetetlenné tételéről, a lefoglalt dologról, a zár alá vétel feloldásáról. Mindezekre figyelemmel a felülvizsgálati indítványnak a vagyoneklobzás alkalmazását sérelmező része a törvényben kizárt.

[96] 9. A Kúria megállapította azt is, hogy az eljáró bíróságok nem valósítottak meg a Be. 649. § (2) bekezdésében meghatározott más eljárási szabálysértést sem.

[97] A fentiekre tekintettel a VII. rendű terhelt védője felülvizsgálati indítványának a Kúria nem adott helyt, és a támadott határozatokat – a Be. 660. § (1) bekezdésének főszabálya szerint tanácsulésen – a VII. rendű terhelt tekintetében a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[98] A Kúria elnöke a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a Kúria ügyelosztási rendjének IV.6. pontjában jelen ügytípusra öttagú tanács eljárását rendelte el.

[99] IV.A Be. 6. § (4) bekezdése értelmében a Kúria határozatával szemben fellebbezésnek helye nincs; felülvizsgálatát a Be. 650. § (1) bekezdés b) pont második fordulata zárja ki.

[100] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. Az említett törvényhely (7) bekezdése szerint felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. A Be. 656. § (4) bekezdése pedig akként rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2024. június 20.

Dr. Somogyi Gábor s.k. a tanács elnöke, Dr. Boros Tibor s.k. előadó bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Metzing Márton s.k. bíró